

Superhippe, pure jazz

Joost Patocka

Op een zonnige dag spreken we af met de, naar eigen zeggen, op een na knapste drummer van Nederland: Joost Patocka. Jarenlang vaste drummer bij jazzicoon Rita Reys en alweer 25 jaar met saxofonist Benjamin Herman aan het werk. De drang om te ontwikkelen en verbreden komt sterk naar voren als we praten over zijn nieuwste project KruPa & The Genes, een superhippe jazzband samen met Stefan Kruger: twee drummers in één jazzformatie dus!

tekst Tim Vermulst

Oorspronkelijk ben ik helemaal niet opgegroeid in een omgeving met jazzmuziek. Mijn moeder luisterde naar The Police en Stevie Wonder. Op mijn negende kwamen we erachter dat er een drumleraar bij ons in hetzelfde dorp woonde: Gijs Kasius. De lessen kostten toen tien gulden en dan kon ik daarna nog blijven eten ook! Op mijn veertiende

zei hij: "Hier, dit is misschien wel wat voor jou", en hij liet me voor het eerst een jazzplaat horen. Ik herinner me nog zo goed hoe het voelde om voor het eerst swing te spelen op dat cymbal. Ineens geen backbeat meer om je aan vast te houden, heel vreemd. Gijs zei ook dat ik maar eens toelating moest doen voor het conservatorium. Ik zat nog op de middelbare school, maar ik werd aangenomen.

'Eenmaal op het conservatorium in Den Haag waren er twee oudere studenten waar ik heel geïnspireerd door raakte. Eén daarvan was Wim Kegel. Op een open dag zag ik hem met brushes spelen – dat had ik tot die tijd nog nooit gezien of gedaan! Ik dacht: dat wil ik ook. Wim heeft een waanzinnige techniek, heel verfijnd. De andere drummer waar ik ontzettend veel van heb op-

• Ben Herman Quartet in Oosterpoort, met fijne drumsolo

• Rita Reys zingt 's Wonderful en Patocka let op de swing

• een aantal tracks van KruPa & The Genes via Soundcloud

www.slagwerkkrant.nl/swkplus

SLAGWERK KRANT DIGITAAL

Mark van Schieck

Ik heb nog nooit eerder samengespeeld met een andere drummer, dus ook dat is een uitdaging!

gestoken is Bram Weiland, de drummer van de Houdini's. Brams spel is spectaculair. Hij heeft een enorme sound, speelt met ongelofelijk veel energie en met veel controle over zijn dynamiek. Zoiets had ik nog nooit eerder gehoord. Deze twee jongens speelden overall in de stad en ik zat de hele week in alle kroegen naar ze te luisteren.'

Pijlers

'Elke week gingen we na school met een aantal jongens naar Eric Ineke om extra lessen te volgen. Hij gaf toen nog geen les op het conservatorium, maar op de muziekschool. Zijn lessen waren een eyeopener voor me. Eric heeft me het vertrouwen gegeven om voor de muziek te kiezen en voor het leven dat daarbij hoort. Daarnaast is hij een wandelende encyclopedie. Hij weet echt alles! Door hem is die liefde voor jazzmuziek ontstaan.

'De eigenschappen die ik zo gaaf vond aan deze drummers zijn de drie pijlers die me hebben gevormd als drummer: de nieuwsgierigheid en kennis van Eric, de waanzinnige techniek van Wim en de sound en dynamiek van Bram. Tot op de dag van vandaag deel ik muziek op in deze drie lagen.

'In het tweede jaar van het conservatorium vroeg Frans Elsen (een generatie oudere bebop pianist; red.) me voor zijn vaste sessieavond. Uiteindelijk heb ik drie jaar elke zaterdag op die sessie gespeeld. Echt alle oude jazzspelers kwamen daar. Fantastisch om met al die mensen te spelen. Je leert de taal van het spelen, met die oudere generatie. Ook heb ik daar alle standards geleerd. Tegelijkertijd speelde ik ook met mensen van mijn eigen generatie: met Jesse van Ruller, Benjamin Herman en Michiel Borstlap. Het was leerzaam om met beide generaties te spelen, nog steeds trouwens. De ene avond speel je een gig met Rita Reys in het Kurhaus en de andere avond sta je met Reinier Baas in Amsterdams kroegje.'

Benjamin Herman

'Met Benjamin spelen we ontzettend veel; eigenlijk zijn veruit de meeste gigs die ik op dit moment doe met een en dezelfde band, en dat bevalt goed. We kennen elkaar door en door, we hebben een klik, zowel muzikaal als persoonlijk, en we weten wat we van elkaar kunnen verwachten. Dat betekent trouwens niet dat het eentonig wordt, want we blijven altijd zoeken en ontwikkelen. Benjamin komt vaak met onverwachte ideeën aanzetten, en daardoor blijft het fris. Het kan zó allemaal een andere kant op gaan. Ons muzikale laboratorium is de Kring, een culturele sociëteit in Amsterdam. Daar experimenteren we met nieuwe ideeën, die we vervolgens uitwerken tot een plaat of als project.

'Het kwartet heeft al een tijd een vaste basisbezetting van Benjamin op sax, Ernst Glerum op >>

Dennis Boxem

Mark van Schaijk

Gear

'Tijdens een tour in Duitsland speelde ik op mijn toenmalige set, een blank Pearl drumstel. Afzichtelijk lelijk om te zien, maar het klonk wel heel erg goed. De decorbouwers waren op het podium bezit met *glitter wrap* en ik moest en zou dat hebben om mijn drumstel mee te bekleden. Ik kreeg wat rollen mee. Toen ik thuis alle schroefjes en onderdelen al had losgeschroefd, kwam ik erachter dat ik van geen enkele kleur genoeg had om de hele set te bekleden, dus toen heb ik alle trommels een andere kleur gegeven. Later kreeg ik een endorsement bij Ludwig, en toen ze vroegen welke kleur ik wilde, heb ik dezelfde kleurencombinatie besteld.

'Daarnaast heb ik nog een hele oude Ludwig met ontzettend lichte ketels. Hij klinkt te gek. Ik speel de laatste tijd bijna alleen nog maar op die set. Ik heb niet veel spullen: twee sets, een aantal snaredrums en drie bekkens. Dat is alles!'

1976 Blue Sparkle Ludwig Jazzette

- 18"x14" bassdrum
- 12"x8" tom
- 14"x14" floortom

2008 Ludwig Classic Maple

- 18"x14" bassdrum, Green Sparkle
- 12"x8" tom, Orange Sparkle
- 14"x14" floortom, Black Sparkle

Snares

- 5½" Ludwig Classic Maple (2008)
- 5½" Ludwig Supraphonic (1981)
- 6½" Ludwig School Festival (1969)
- 6½" Sonor Phonic (1980)
- 6½" Sonor Designer (1998)

Bekken

- 22" K Zildjian ride (1950)
- 20" A Zildjian ride (1953)
- 14" A Zildjian hihat (1960)

Drummat

Ikea Lekplats speelkleed

Tim Vermeijst

Concert Benjamin Herman Quartet

Net voor Patocka's ingeplande vakantie konden we een optreden meepikken van het Benjamin Herman Quartet met pianist Miguel Rodríguez in De Doelen te Rotterdam. In de afgeladen zaal was het optimaal genieten van de energie en de te gekke feel van de band. Opvallend was dat, hoewel bandleider Benjamin Herman alle aankondigingen deed, ieder bandlid nadrukkelijk contact maakte met het publiek. Dit alles met veel humor, en dat betrof de mensen weer op een ander niveau bij de muziek. Patocka deed daarbij nadrukkelijk van zich spreken, en zijn spel leed daar absoluut niet onder. Hij was constant muzikaal aan het communiceren, wat vooral opviel tijdens de bassolos. Zijn begeleiding was ondersteunend, maar af en toe ook ontzettend explosief door rake rimshots op snare en toms. Patocka speelde de hele avond verkennend en met risico, maar was wel ieder moment volledig *in control*. Ook de andere muzikanten waren elkaar voordurend aan het uitdagen en opjutten. Hier stond een formatie te spelen met muzikanten die op elkaar kunnen bouwen en samen een eigen sound hebben gevonden.

tot en met rock. Ik heb nog nooit eerder samengespeeld met een andere drummer, dus ook dat is een uitdaging! Doel is om niet allebei hetzelfde te spelen maar elkaar aan te vullen.'

Je eigen nieuwszender

'We hebben laatst opgenomen in Electric Monkey, een te gekke studio in Amsterdam. Ze hebben mooie vintage apparatuur en die ruimte klinkt waanzinnig. Je hebt daar ook nog daglicht tijdens het opnemen! Ik ken weinig studio's die dat hebben. Stefan kent de eigenaar van die studio goed, dus we kunnen verspreid over het jaar gewoon af en toe de studio in duiken.

'Een paar jaar terug stelde je als jazzband alleen wat voor als je op North Sea Jazz stond. Dat was de plek waar alle belangrijke namen stonden en alle programmeurs kwamen. Dat is helemaal niet meer zo. Door Facebook, Twitter, Youtube en alle andere sociale media ben je altijd zichtbaar over de hele wereld. Je bent gewoon constant je eigen nieuwszender. Dat moet je volgens mij gewoon uitbuiten. Niet om het anders te willen doen, maar omdat de tijd verandert en je erin mee moet gaan.

'Bijna niemand koopt meer cd's. Als band moet je daar dus op inspelen. Onze strategie is om het hele jaar door alles uit te brengen wat we nieuw hebben opgenomen. Overal je muziek toonbaar maken, gewoon gratis verkrijgbaar. Bij optredens kun je dan je cd's verkopen. Een ander gunstig voordeel is dat je band hierdoor het hele jaar zichtbaar is. Wel releasen we in november al het werk dat we hebben opgenomen op vinyl!'

Snelkookpan

Patocka geeft sinds 2006 les op de conservatoria van Rotterdam en Den Haag. Aan de manier

waarop hij praat over zijn studenten, merk je dat lesgeven een grote inspiratiebron voor hem is. 'Tegen mijn studenten zeg ik altijd: als ik Spaans wil leren, ga ik naar Spanje en zorg ik dat ik bij een gezin kan intrekken waar ik naar de Spaanse televisie kan kijken, de lokale krant kan lezen en de hele dag die taal om me heen hoor. Na vier jaar kun je dan in het Spaans een gesprek voeren over politiek, cultuur, het eten of welk onderwerp dan ook. Als je jazz ook als een taal ziet, begrijp je ineens waarom zo'n school goed kan werken als je er helemaal in duikt. Het blijft een uitdaging hoor! Die vier jaar gaan sneller voorbij dan je denkt. Het is soms net een soort snelkookpan.

'Ik wil in mijn lessen inspelen op het individu. Het maakt mij niet uit wat voor soort muziek je speelt. Het belangrijkste is dat er een solide basis is waar je op kunt bouwen. Wat je er vervolgens mee gaat doen, is aan jou, daar heb ik helemaal geen oordeel over. Duke Ellington zei ooit: "*There is only good music and other music.*"

'Ik wil niet zo'n oude starre man zijn die de student vertelt hoe het zit. Wel vind ik dat er een basiskennis van de geschiedenis moet zijn. Als architect in opleiding kun je ook niet ineens de

Romeinen overslaan; dat is gewoon de basis waarop nu nog steeds allerlei gebouwen en technieken gebaseerd zijn. Bij sommige studenten weet je dat het ze niet gaat lukken om hun brood te verdienen met spelen. Aan mij de taak om te kijken wat de andere mogelijkheden zijn; een job als docent bijvoorbeeld. Het is dan mijn verantwoordelijkheid om zo'n student te leren heel goed les te geven, zodat hij dat weer aan de volgende generatie kan doorgeven.

'Mijn streven is om mezelf altijd te blijven verbreden en verdiepen. Ook als ik straks zelf bij de oudere generatie hoor, wil ik nog steeds door jonge gasten gevraagd worden, of door mensen die iets nieuws of iets anders doen. Kunst ontwikkelt zich en ik wil daarin meegaan, er deel van uitmaken. Het belangrijkste is om, wat er ook gebeurt, vol te blijven houden! Toen ik nog op het conservatorium zat, belde ik naar het Bimhuis om te vragen of we daar konden spelen. Op het moment dat ik mijn naam noemde werd er meteen opgehangen. Twintig jaar later sta je daar dan met je eigen band, zelf gebeld om de release te plannen.' ■

www.joostpatocka.nl

>> bas en ik op drums. Vervolgens werken we met wisselende mensen. De huidige aanvulling is pianist Miguel Rodríguez. Ook hebben we net een plaat opgenomen met de jonge zanger en toetsenist Daniel von Piekartz. Daniel is een bijzonder joch. Hij is pas 24, maar ontzettend muzikaal. Hij heeft de meeste stukken aangedragen voor onze nieuwe plaat. Het wordt een blues-soulplaat, maar wel op een jazzmanier door ons ingespeeld, dus allemaal tegelijk opgenomen en ik speel ook gewoon op mijn jazzkit.

'Doordat we met die jonge muzikanten werken, merk ik dat wij ook weer anders beginnen te spelen. Dat is ook de sleutel om te blijven ontwikkelen als muzikant: je komt daardoor weer bepaalde dingen tegen die je nog niet kunt, en die je vervolgens kunt uitwerken en toepassen in je spel.

'Elke show gebeurt er wel iets gek. Bij mij valt er altijd iets om, een bekken of een trommel. Dat is een onderonsje geworden. Benjamin maakt daar tijdens gigs dan weer grappen over, en zo betrek je het publiek meer bij je show. Het is niet iets dat we bewust doen, maar het heeft wel een zeer positieve

uitwerking op de interactie met het publiek. Door de humor wordt het veel minder abstract wat we doen. Je reist veel en zit vaak met elkaar in de auto te grappen. Dat gaat gewoon door op het podium. Het enige verschil is eigenlijk dat we op het podium niet mogen roken, haha.'

KruPa & The Genes

Een band bestaande uit alleen maar bandleiders! Dat moet wel ontzettend veel vuurwerk tot gevolg hebben. Samen met Stefan Kruger richtte Patocka dit jaar KruPa & The Genes op. Tevens zijn eerste eigen band. Toen het idee van 'twee drummers' eenmaal geboren was, volgde al snel een concept: 'Alle instrumenten dubbel! Behalve de bas dan.' Samen beide drummers en bassist Sean Fasciani bestaat de formatie dan ook uit twee gitaristen (Anton Goudsmit en Raphael Vanoli) en twee saxofonisten (Maarten Hogenhuis en Jasper Blom).

'Het idee om een eigen band op te richten is ontstaan doordat ik het gevoel had dat ik toe was aan een volgende stap. Naast de vaste band met

Benjamin en het lesgeven wilde ik graag iets extra's doen. In Den Haag studeerde ik samen met Stefan, en we geven daar allebei les. We hadden allebei meteen een eigen idee over wie er dan in die band zou moeten spelen. Alle muzikanten zijn met totaal verschillende soorten projecten bezig, en het was dus ook best spannend of de combinatie van spelers zou werken. Iedereen heeft voor zichzelf een duidelijk beeld wat hij wil en kan. Stefan kan ontzettend goed produceren en denkt altijd aan het eindproduct, Raphael is enorm creatief, en Anton is een soort constante ontploffing, en dat geeft veel energie. We zijn allemaal bandleiders, maar geen van ons heeft een te groot ego en iedereen denkt altijd aan het grotere geheel.

'Het idee is dat ieder bandlid ook muziek schrijft voor deze band. Stefan kwam met het idee om de namen van alle bandleden te vertalen in morse en iedereen vervolgens een stuk te laten schrijven, geïnspireerd op zijn eigen morsecode. Het is heel gaaf om te horen wat voor verschillende stukken daaruit voortkomen: Anton kwam bijvoorbeeld met een stuk in 21/8 en Raphael weer met een te gek space-stuk. De beats die we spelen, lopen uit van Tony Allen-achtige afrobeat, naar jazz,